

V tem slučaju mora dotični član oditi, dokler se sklepa o njegovi stvari.

Kadar je kaka zadeva nujna, recimo, kadar se gre za šolske zamude in se ne more počakati do prihodnje redne ali izredne seje, potem more načelnik vse potrebno sam ukreniti, le pri prihodnji seji mora o tem zbranimu kr. šol. svetu poročati, da se mu to uradno od članov odobri.

Kake pravice ima kr. šolski svet? On ima skrbeti, da se šolske postave in naredbe višje šolske oblasti v šolskem okrožju natanko izpolnjujejo. Zlasti pa ima po § 14 šolske postave pravico:

1. nadzorovati šolski denar in šolska vrednostna pisma; šola ima morebiti kak šolski fond ali kako ustanovo (štifungo) in tu kr. šolski svet je pravi oskrbnik takega šolskega imetja;

3. kr. šolski svet mora paziti, v kakem stanu se nahaja šolsko poslopje, nadzorovati šolska posestva (hlevi, škedenj, vrt itd.) in šolsko orodje in o vsem tem se mora voditi natančen zapisnik (inventarij);

3. kr. šolski svet mora ubogim učencem preskrbovati potrebne šolske knjige in druge potrebščine za šolo, dalje mora za šolo preskrbeti sredstva, ki so potrebna k šolskemu poučevanju, recimo: zemljevide, kreda, table itd.

4. Za vse šolske stroške mora sestaviti letni proračun.

5. O izdatkih za šolo predložiti mora okrajnemu šol. sveta račun.

5. Dalje ima kr. šol. svet dolžnost, sestaviti letni zapis v šolo, mora stariše tistih otrok, ki so za šolo sposobni, naj poprej opomniti, ako otrok ne pošiljajo v šolo, ako se to pa večkrat zgodi, ima kr. šol. svet dolžnost take nemarne stariše ali njih namestnike naznaniti okr. šol. svetu, da se jih kaznuje.

7. Kr. šolski svet ima pravico določevati, kedaj naj se pričlenja s šolskim poukom, seveda učnih ur ne sme skrajševati. Ob enem ima kr. šol. svet posebno pravico in dolžnost, da se šolski pouk tako, kakor je predpisan, natanko izvršuje.

8. Kr. šolski svet tudi nadzoruje, kako se vede učiteljsko osebje v šoli in zunaj šole, on gleda tudi na to, kako se učenci zunaj šole obnašajo in učiteljstvu pomaga, da se šolarji strogo držijo reda.

9. Kr. šolski svet ima pravico dovoliti nadučitelju (vodji šole) tri dni odpusta, ali o tem se ima takoj poročati na okr. šolski svet.

10. Kr. šol. svet ima po možnosti poravnati prepire med učiteljskim osebjem, kolikor se taki prepiri tičejo šolskih zadev.

11. Kr. šolski svet sme na obč. zastop in na višje šolske oblasti vprašanja dajati zaradi šole ali kako pojasnilo v šolski zadevi odposlati.

12. Gledé učnega načrta, zlasti kar zadeva poljedelski in obrtni nadaljevalni tečaj) kakor tudi gledé učnega jezika, sme staviti predloge.

13. Kr. šol. svet zastopa na zunaj šolsko občino in oskrbuje, da šole v šolski občini imajo potrebne uradnike in sluge.

15. Konečno kr. šolski svet preskrbuje učiteljskemu osebju potrebno stanovanje, za šolo nabavlja kurjavo, plačuje luč in oskrbuje, da je šola tudi vselej snažna, umita in pobeljena.

To so splošna opravila kr. šolskega sveta. Upamo, da smo prišli v pravi čas s svojim pojasnilom ter da se bodo od sedaj člani kr. šolskih svetov zavedali, katere pravice jim po postavi pristojajo.

Srbija in veleizdajalstvo naših prvakov.

Zdaj se o ničem drugem toli ne govori in ne piše kakor o carinski vojni med Avstrijo in Srbijo: hočemo vam tu povedati nekaj podatkov, da boste stvar dobro zastopili, zlasti pa zgornji napis.

Srbija je bila dozdej le državica škandalov in umorov. Lahkoživi kralj Milan je prodal svojo krono in svoj tron za par tisoč goldinarjev, njegov sin, kralj Alexander, si je vzel za ženo dvorno damo Drago Mašin, in ko so tega zarotniki umorili, prišel je na tron sedanji slavnati kralj Peter, in tistega imajo zarotniki popolnoma v oblasti, da si ni ne po dnevu ne po noči varen

s svojim življenjem. Naša Avstrija in prevrtili cesar so že veliko dobrega storili za to Srbijo. Ali ta nevhvaležna Srbija je zdaj sklenila carinsko pogodbo z bolgarsko državo, in naše cesarstvo je s tem hudo zadeto; za naše pridelve je Srbija zaprla mejo, in ako je naša država nasprotno zaprla mejo srbski živini in to mora storiti, ako noče zgubiti ves ugled, se je s tem meso tako podražilo, da so cene že neznosne. In zdaj čujte in strmite, kako se pri tej carinski vojni Srbije z našim presvetlim cesarjem obnašajo naši prvaki in naši listi „Slovenec“, „Slov. Narod“, „Domovina“ in drugi. Njih obnašanje in pisanje je naravnost veleizdajalsko, nezaslišano, oni kratkotalo želijo, da Srbi, sovražniki avstro-ogrške države, nad našim presvetlim cesarjem zmagoajo.

„Slovenski Narod“ piše o tej stvari sledeče: „Mi Srbiji naravnost želimo, da bi z vso odločnostjo nadaljevala borbo proti avstrijskim zahtevam, zakaj prepričani smo, da se mora avstrijsko početje, započeto proti srbsko-bolgarski carinski zvezi, završiti z veliko blamažo v škodo Avstrije, samo ako bosta Srbija in Bolgarija složno vztrajali kot zaveznici druga poleg druge.“ Celjska „Domovina“ pa je o tem napisala takole: „Srbija se ni udala in to je gotovo častno ter ima važne posledice. Vsa Srbija se je vzdignila, da odbije nesramne napade Avstro-ogrške države na Srbijo.“ — V enakem veleizdajalskem zmislu so pisali tudi drugi prvaki in klerikalni naši listi, tisti listi, ki vedno toli kričijo: „Vse za vero, dom in cesarja!“ Tisti farizejski ljudje, ki na svetih krajih, na svojih shodih in na vsakem kraju se udarjajo na svoja prsa in upijejo: „Vse za dom in cesarja!“ snujajo zljaz Srbijo proti našemu avstro-ogerskemu cesarstvu in proti našemu vladarju, presvetilemu cesarju. To hinavstvo in to licemerstvo je tem bolj predrzno in nesramno, ker ravno tisti listi in tisti ljudje poštene in lojalne Nemce po Avstrijskem vselej psujejo s „Prjazarji“, ki baje škilijo preko avstrijske meje v Nemčijo! Kmet, zdaj vidiš, kdo je zvest cesarju, ali mi, ali tak hinavski prvaki Slovenec in taki listi, ki javno kličejo sovražnika na boj proti naši presviti cesarji hiši! — V cerkvi in v listih in na shodih se neprestano blebete puhlo in hinavsko: „Vse za vero, dom in cesarja!“ kakor bi bil le Slovenec zvest cesarju, Nemeč pa ne! Ali zdaj so pokazali pravo barvo. Ljubljanski župan Heibar in dr. Tavčar se vozita vsako leto k cesarju beračit, naj se usmili Ljubljancem ter jim odpusti izposojeni denar, češ, mi smo svojemu cesarju najzvestejši podaniki, mi to zaslužimo, na drugi strani pa ravno tistemu svojemu presvitemu vladarju želijo, da bi bil od sovražnikov premagan! Ali to ni sramota, hinavstvo in veleizdajalstvo, kakšnega še nismo doživeli in nad katerim strmé vsi pošteni in cesarju zvesti ljudje? In k ljudem take vrste in k takim listom bi mi, Slovenci, imeli zaupanje? Ne, nikdar ne! Kmet, obrtnik in delavec, odpri oči, ne daj se prevariti od enakih veleizdajalskih hinavcev in listov, ki hočejo le tvojo nevednost, ki ti hočejo vzeti zvestobo do vladarja, našega presvitelega cesarja, in dobro si zapomni, da te ljudje take vrste vlečejo le v nesrečo.

Dopisi iz Štajerskega.

Do Možganc. V zadnji naši številki smo priobčili temeljito in prav premišljeno razpravo: „Volitve v obč. šolski svet se bližajo“ ter smo tisto številko blagohotno poslali vsem obč. predstojništvom v ptujskem okraju, da izvejo naše mnenje. No naši klerikalci in prvaki vsako, tudi najnedolžnejšo in najpoštenejšo stvar slabo tolmačijo in tako smo tudi mi dobili od možganske občine jako impertinenten dopis, ki je poln psov in napadov na naš list, in se nam v tem dopisju podtikajo stvari, o katerih se nam še sanjalo ni. Občina konečno tudi piše, da nas vtakne zaradi tiste poslanske številke v celjsko žabo in mariborškega klerikalnega prismojenca. Verujte nam, da se mi za ta dva lista toli brigamo kakor za lanski sneg. Ali eno moramo vendar pribiti, da je vas deset Možgančanov v celem velikem ptujskem okraju edinih, ki naš dober nasvet pačite, pomilovanja ste vredni v svojem zaslepljenem sovraštvu do nas. Vprašajte eno ali drugo sosednjo občino, in vsaka vam potrdi,

da nasveti o šoli v naši zadnji številki so pisani le v korist mladine in ljudstva in mi z ogorčenjem zavračamo vsako enako podlo napadanje. Mi smo sicer vas hoteli pustiti v vaši neumnosti, nismo vas smatrali za vredne odgovora, ali ako odgovarjamo, delamo to le zato, naj svet izve, kako stališče zavzemajo nekateri Možgančani, kadar se gre za tako važno stvar kakor je šola in mi mislimo, da teh deset Možgančanov od svojih lastnih pristašev dobijo kako brco za svojo bedarijo. Celi svet naj izve imena teh klerikalnih, le Fihposa vrednih mož, ki so se pokazali kakor največji sovražniki šole. Varnjete se, napredni moške, družbe takih, ki se dajo voditi od klerikalnih tepcev, ki bi najraje seveda videli, da šol sploh na svetu ni. Dalje še omenimo, da ti modrijani niso bili zmožni pisma sestaviti, temveč jim ga je spisal en „študirani“ gospod, ali pa se skuhal v farovžu. Njih podpisi pa so tako slabo namazani, da se spozna, v kako šolo so najbrž ti duševni revčeki hodili, in ti ljudje se nas predrznejo podučevati? Evo vam imena teh junakov žalostne postave: Fr. Quar, Fr. Kekec, V. Sok, A. Antolič, V. Donaj, J. Šegula, J. Obrani, J. Bezjak, S. Geč, M. Valenko.

Rogaška Slatina. Dne 18. t. m. smo tu imeli „Zadružni shod“, ki ga je sklical g. Gorjup, ali že v začetku moramo pribiti in obžalovati, da se ta revček sili v take reči, katerih prav nič ne zastopi. Obžalujemo dalje, da se je tisti gospod tudi tako daleč spozabil in se pajdaši z ljudmi, ki so klerikalni podrepaniki, kakor sta Košak in Korajžije. Majster Košak je pred kratkim vpil: Slatinski nemškutari uživajo naš kruh, zemlja je naša! Ali mi mu tukaj zagromimo v njegova kosmata klerikalna ušesa, da, ako bi on ne imel od Nemcev dela, bi mu potem gotovo kmalu prešlo vpitje: zemlja je naša! Naše slavno občinstvo opominjamo, naj zapeje takim tičem drugo pesem in jih ne jemlje v delo, potem ne bodo hodili tako napuhnjeno ter ne bodo psovali nemške stranke, od katere dobivajo svoj zaslužek.

Opomba uredništva. Ako je bik siten, vzdigne se mu korito in kmalu postane krotek; ne pitajte klerikalnih in nazadnjaskih vriskačev, ne naročajte si ničesar pri njih, in kmalu se jim ohladi njihova vroča klerikalna kri.

Iz Podrede. Takaj imamo župnika Vaupotiča, ki je sem prinesel s seboj dva želodca in mu sodi bolj, da bi bil kak zakoniti advokat kakor dušni pastir in božji namestnik. Mastno računati zna kakor malokdo drugi in ljudje v Dramljah, kjer je bil kaplan in na Skomru, kjer je bil župnik, so bili veseli, ko je od njih odnesel žegnana kopita. Pred leti je bil brez službe, prežišeni knezoškof dobro poznao tega „ljubega gospoda“ in so se dolgo obotavljali, vzeti ga nazaj. Pred leti je imel v Dramljah sodnijsko preiskavo zaradi svoje sestre in več prav debelih pogreškov ima Vaupotič na svoji črni umazani vesti. Za poroke jemlje 24—25 kron, za vpe-ljavanje 2 K, za krst 1-70 K in za previdenje bolnikov po 2 K zadnjič pa se je celo v cerkvi tako surovo obnašal pri nekem pogrebu, da so se vsi sgrazali, ko je tam vpil in terjal pogrebščino za 6 K. V šoli v Pečici je bil od jeseni le trikrat, akoravno vleče na leto prav mastno plačo za pot. Za spomine za rajne pobira na leto denar, ali moli le par mesecev, potem preneha. Tako pa niso delali Kristusovi namestniki, kakor nekateri sedanji, pred vsem pa naš g. Vaupotič, ki pobira le krivičen denar in že zdaj živi v sovraštvu s polovico faranov. Kmalu vam o njem povemo še več. Tebi pa, ljubi Vaupotič, prav po prijateljsko svetujemo, „nučaj pamet, drži se predpisov gledé taks pri pogrebih in porokah, da te ne zadene pravična roka postave in potem bodi uverjen, da te pustimo pri miru in te bomo spoštovali.

Iz Bizeljskega. Dragi Štajerc, naznanjam ti, kako nas naš g. župnik Pavlič s kancelna pozdravljajo: za svinje, za sleparje in nepridneže nas imajo. Že prav! Ali mi mu tu povemo tudi kaj za ušesa. Naš mil. knezoškof naročili so moliti in zvoniti, da bi ljudstvo dobilo dobre duhovnike in dušne pastirje. Ali mi pri nas imamo duhovnike, ki radi v židovskih oštarijah posedavajo, kvartajo in potem se ne čudimo, da se jim pridige po nedeljah ponesrečijo in na kancelju le otrobe vežejo. Na tebe, ljubi Štajerc, imajo župnik tudi veliko jezo. En župnikov pod-